

Guus Hiddink 8 november 1946 te Varsseveld

Opleiding mulo, CIOS, oefenmeester C, B, A

Beroep trainer-coach PSV, technisch adviseur Zuid-Korea

Voetbalverleden *speler*: SC Varsseveld, De Graafschap, PSV, NEC, Washington Diplomats, San Jose Earthquakes; *trainer/coach*: De Graafschap, PSV, Fenerbahçe, Valencia, bondscoach Nederlands elftal, Real Madrid, Betis Sevilla, bondscoach Zuid-Korea, PSV

Erelijst 4x landskampioen, 3x bekerwinst en Europa Cup I (1988) met PSV, 4^e met Nederland op WK'98 en 4^e met Zuid-Korea WK'02; wereldbeker voor clubs met Real Madrid '98

TEKST **ROB WILLEMSE**

FOTOGRAFIE **BASTIAAN HEUS**

‘Als je zulke verhalen gaat vertellen, ben je toch een beetje een ouwe lul aan het worden.’ Guus Hiddink trekt de conclusie met een milde glimlach. In zijn kantoor op de Herdgang, het fraai gerenoveerde trainingscomplex van PSV, neemt de 57-jarige trainer-coach op verzoek hoogtepunten door uit het privé-archief. Hij is in 1964 beland, toen hij als 17-jarige aan het CIOS in Overveen een opleiding voor sportleraar volgde. ‘Duinlustweg 16, kastje nummer 118. Dat zit zó vast in m’n hoofd. Maandagmorgen techniektraining van Kick Smit; een féést voor een jonge voetballer! Anton Geesink was in Tokio net Olympisch kampioen geworden. Nou was Geesink ook parttime judo-docent bij ons. We lunchten aan tafels voor twaalf personen, met per tafel twee potten eten, aan elke kant één. Per tafel at een docent mee en bij ons was dat Anton Geesink. Dat vonden wij natuurlijk geweldig. Iedereen wilde zo dicht mogelijk bij hem in de buurt zitten.’ Lachend: ‘Maar dan leed je wel honger. Want die Geesink at zo’n hele bak in z’n eentje leeg. Niks bleef er over. Dus na een paar dagen gingen we hem -althans aan tafel- mijden en kwam hij op een soort onbewoond eiland te zitten.’ De voetballer Guus Hiddink was -bij De Graafschap, PSV, NEC, Washington Diplomats en San Jose Earthquakes- een spelmaker met een sterk linkerbeen. Het fragment, dat spontaan als eerste in zijn herinnering opduikt, stamt uit zijn De Graafschap-tijd, eind jaren ’60. ‘In een thuiswedstrijd op de Vijverberg schoot ik Blauw Wit-keeper Piet Paternotte met bal en al over de doellijn. Ik had een behoorlijk hard schot en haalde van 16 meter vól uit. Ik zie Piet nog met bal en al achterover vallen.’

Bezwierend gebaar: ‘Ach, het is wel leuk hoor; herinneringen ophalen. Maar laten we vooral niet doen of alles vroeger mooier en beter was, want dat is het natuurlijk niet. Het voetbal van nu is beter, sneller en atletischer. Wat ik wel erg waardeer, is hoe een club als Heerenveen -met als boegbeeld voorzitter Riemer van der Velde- zijn cultuur bewaart, zonder dat het ten koste gaat van de benodigde verzakelijking. Hier bij PSV hebben wij Gerrit, die tijdens trainingen over de pionnen, shirtjes en ballen gaat. Gerrit is 82. In elke andere bedrijfsvorm hadden ze hem al lang achter de geraniums gezet.’

Anderhalf uur geleden heeft hij gevraagd of twintig minuten gesprekstijd voldoende was. Nu zegt hij lekker op zijn praatstoel te zitten en laat broodjes brengen. Met recht mag Hiddink terugkijken op een mooie carrière; als trainer. Want, zo erkent hij, als voetballer heeft hij de

top niet gehaald. De toevoeging luidt, dat hij natuurlijk liever bekend had gestaan als “topspeler” dan als “toptrainer”. ‘Op mijn 36e ben ik als actief voetballer gestopt, omdat ik het fysiek niet meer aan kon. Daardoor was ik die laatste fase narrig en ging ik me afreageren op tegenstanders, scheidsrechters en m’n privé-omgeving. Stoppen heeft dat niet meteen verholpen, want voor mij was dat toch een beetje doodgaan. Zelf voetballen is absoluut het mooiste. Het half jaar nadat ik gestopt was, heb ik nergens plezier in gehad.’ Bij zijn voorlaatste club, de San Jose Earthquakes, maakte hij kennis met George Best; destijds balvirtuoos met een heldenverleden bij Manchester United en playboy, later vooral erkend alcohol-innemer, wat ruim een jaar geleden tot een levertransplantatie leidde. ‘Ik heb hem destijds als een zeer aangenaam persoon leren kennen. Hij was de eerste, die als voetballer geassocieerd werd met mode en een popmuzikant-achtig heldendom. Een mooie uitspraak van hem is: “Ik heb heel veel geld uitgegeven aan drank en vrouwen; en de rest heb ik over de balk gesmeten.” Jammer, héél jammer dat hij toch is blijven drinken. Maar op zijn leeftijd zal hij niet meer veranderen.’

Hiddink kan als trainer verwijzen naar vier landstitels met PSV en driemaal bekerwinst. Op het WK van ’98 haalde hij met Nederland de halve finale. Grote prijzen won hij in ’88 met PSV (de Europa Cup I) en tien jaar later met Real Madrid (de wereldbeker voor clubs). Maar het meest recente en wellicht aansprekendste resultaat was de vierde plaats op het WK van 2002 met Zuid-Korea, dat daarvoor nog nooit een wedstrijd op een wereldkampioenschap had gewonnen. Het maakte hem tot een absolute volksheld, alom bejubeld en -zo werd gesuggereerd- niet kansloos bij de kort op het toernooi volgende presidentsverkiezingen. Maar er was die al voor het WK gedane toezegging aan PSV-praeses Harry van Raaij. Hiddink: ‘Afspraak is afspraak. Bovendien wist ik toen natuurlijk ook nog niet dat het WK zo gigantisch leuk uit de hand zou lopen. Maar boven alles wilde ik weer aan iets nieuws beginnen, en Nederland trok.’ Met warmte praat hij over de triomftochten door Seoul in open auto’s. ‘Ja, als je zó gefêteerd wordt Daar heb ik echt van genoten; ook omdat het -ondanks de massaliteit- heel vredelievend was. Want bij massa’s denken we al gauw aan de nare en enge dingen waar toe ze in staat zijn. Maar dit was een waar volksfeest en daar mag ik me graag instorten. Tegelijk kan ik er -figuurlijk, vanuit een soort schaduw- ook vanaf de kant naar kijken.’ Met een lach: ‘Het was alsof ik mezelf terugzag in een 2000 jaar oude film; als Romeinse generaal tijdens een triomftocht met strijdswagens.’

Bij de ontvangst in Eindhoven voelde hij bij supporters, bestuur en zichzelf hoop, geloof en vertrouwen. ‘Zoals in veel landen kende ook het voetbal hier een moeilijke periode. Daar een positieve wending aan geven; dat is het soort uitdagingen waar ik van hou.’ Vlak voor het begin van de competitie verdween dat enthousiasme met een megadreun nadat een aan Hiddink en bij PSV bezorgde brief een kogel bleek te bevatten. Niet veel later volgde er nog één. ‘Vanuit mijn Spaanse tijd bij Valencia, Real Madrid en Betis Sevilla was ik wel wat heethoofdigheid gewend. En ook in Nederland word je bij uitwedstrijden, op weg naar de

dug-out, regelmatig bespuugd of met kleine steentjes bekogeld. Anonieme scheld- en dreigbrieven heb ik hier ook meer dan genoeg gehad. Maar een kogelbrief! Dat is wel even wat anders. Daar ben ik echt heel erg van geschrokken. Een kogel! En later nog één. Dan kun je wel flink gaan lopen doen, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik er behoorlijk paranoia van werd. Je hebt geen idee met wie je te maken hebt en of zo iemand je volgt of in de gaten houdt. Op straat stop je even om naar de voetstappen achter je te luisteren. Wordt daar ook gestopt? Of je houdt in, terwijl je in de spiegeling van een etalageruit kijkt wat degene achter je doet. Bij het weggrijpen van de Herdgang, dat in de bossen ligt, dook ik half weg achter het stuur. Want van achter een boom kunnen ze je heel makkelijk op de korrel nemen. Voor de dierbaren om me heen was het duidelijk: stoppen! Natuurlijk had ik daar zelf ook al aan gedacht. Maar ik heb besloten het even te laten betijen en af te wachten of het plezier terug zou komen. En omdat dit een heel mooi vak is, kwám het terug; helemaal nadat de politie die verdwaalde geest gelukkig te pakken had gekregen.'

In Spanje had hij andere onaangenaamheden, die ook buiten de sport lagen, leren kennen. Bij Valencia hingen jeugdige aanhangers tijdens wedstrijden spandoeken met racistische en fascistische teksten in het stadion. De Nederlandse coach liet die zo snel mogelijk verwijderen. 'Daar kreeg ik meteen kritiek op van de voorzitter: "Waar bemoei jij je mee?! Jij moet ervoor zorgen dat de selectie presteert, en verder niets." Daar was en ben ik het dus absoluut niet mee eens. Als ik zoiets zie en daar enigszins macht over heb, grijp ik in. Ik neem aan dat die jongens, die ze opgehangen hebben, nauwelijks weten wat zo'n hakenkruis voorstelt. Maar dat neemt niet weg dat die doeken weg moeten. Dus reageer ik; niet met trompetgeschetter, want dat hoeft van mij niet. Het waren anderen, die daar ruchtbaarheid aan hebben gegeven. Gevolg daarvan is, dat het kwaliteitskranten haalt, die niet dagelijks in uitgebreide zin over sport schrijven, zoals El Pais. Daardoor komt een discussie op gang. Dat is goed, want Spanje heeft natuurlijk "een verleden". Dat hebben ze trouwens heel goed verwerkt, want onderwerpen als de Burgeroorlog en het dictatoriale verleden onder Franco mijden ze niet. Daarom is het ook al zo lang een land naar mijn hart. Rond die kogelbrief-affaire had ik echt zoiets van: spullen pakken en lekker naar Spanje om te relaxen.'

Ook in Madrid werd hij geconfronteerd met foute spandoeken. Hiddink reageerde zoals bij Valencia, en kreeg ook van het Real-bestuur de vraag waar hij zich mee bemoeide. Verder worden de Madrileense herinneringen overheerst door *kippenvelsituaties*, zoals hij ze noemt. 'Di Stéfano kwam me meteen succes wensen. Dat is *thrilling* hoor, als zo'n grootheid uit het verleden, naar je toe komt. Even later kwam Gento vragen of ik niet eens een hapje mee wilde eten met een groepje oud-spelers. Lunchen met al die legendarische namen: Di Stéfano, Gento, Amancio, Santillana Wat denk je?! Coen Moulijn of Piet Keizer tegenkomen vind ik ook nog steeds geweldig. De telefoontjes van Johan Cruijff tijdens het afgelopen WK heb ik heel erg gewaardeerd. Johan is ábsoluut geen beller, maar onze wedstrijd was nog niet afgelopen of hij hing al aan de lijn: "Goed man, wéér gewonnen; klasse." De kracht van echte vedetten is, dat ze anderen ook iets gunnen. Ook bij alle clubs, waar ik gewerkt heb, is me dat

opgefallen. De grootste spelers vertonen totaal geen arrogant gedrag. Dat hebben ze ook helemaal niet nodig. In de groep daaronder vind je degenen met teveel praatjes en te grote ego's. Maar ook het publiek en de pers roepen vaak en heel makkelijk zo maar wat. Hoe vaak lees en hoor ik niet dat de spelers van het Nederlands elftal "volgevreten en verzadigde vedetten" zijn? Onzinverhalen! Elke profvoetballer wil altijd elke wedstrijd winnen.'

Natuurlijk heeft hij in de loop der jaren een scala aan trucs geleerd om spelers te motiveren. In Zuid-Korea gebruikte hij een unieke. 'Officieel is het land nog in oorlog met het Noorden en daarom kennen ze een driejarige dienstplicht. Zo'n pauze kan de carrière van getalenteerde sporters breken in de dop. Voor de wedstrijd tegen Italië, waarin we de laatste zestien -het vooraf gestelde hoofddoel- konden bereiken, heb ik geprobeerd wat te regelen met de president. Mijn voorstel was: bevrijd de spelers, als ze die kwartfinale halen, van hun dienstplicht. Ik dacht nog: dat verdwijnt natuurlijk in de onderste bureaula en daar horen we vervolgens nooit meer wat van. Maar de avond voor die wedstrijd werd het gefiatteerd. Dat sloeg in! Na de laatste training, nadat het bekend was gemaakt, heeft de hele spelersgroep zeker vijf minuten in een kring gestaan; met de armen om elkaars schouders en een borrelend geluid makend, als een soort aanmoediging naar elkaar. Als wilden zijn ze er de volgende dag in gegaan tegen Italië; en met succes.'

Een jonge Hiddink had zoiets niet kunnen bedenken. 'Nee, daar moet je rijper en ervarener voor zijn. En wijs word je via het bekende begrip "door schade en schande". Als jeugdtrainer heb ik eens voor een wedstrijd spelertjes de belofte gedaan dat ze na rust mochten invallen. Want toen ik die jochies verteld had dat ze niet in de basis stonden, hadden ze zo sip en zielig gekeken; met van die hangende onderlipjes. In de rust had ik de grootst mogelijke spijt van die toezegging. Het liep hartstikke lekker en ik zou wel gek zijn om te gaan wisselen. Maar "beloofd is beloofd" en dus kon ik niet terug. Dat was de eerste en laatste keer dat ik zoiets gedaan heb.'

Ook kijken naar televisiebeelden -met de coach zelf als geïnterviewde- kan leerzaam zijn. 'Je ziet dat bepaalde handelingen of trekjes nerveus kunnen overkomen, bijvoorbeeld op je hoofd krabben. Dat leer je dus af. In het begin stelde ik me ook nogal defensief op. Het leek net alsof ik me aan het verontschuldigen was, of ik kwam achterdochtig over. Maar al snel zie je die op jou gerichte camera's, die in het begin nog heel sterk imponeren, niet meer. Met de jaren ben ik tv-interviews meer en meer onbevangen en open ingegaan.'

Via het technisch adviseurschap bij de voetbalbond en de Guus Hiddink Foundation is hij nog steeds aan Zuid-Korea verbonden. 'Zoals overal op de wereld zijn ook daar veel kansarmen, met name geestelijk en lichamelijk gehandicapten. De oprichting van onze foundation is niet voortgekomen uit het willen schonen van het geweten. Maar als je veel narigheid om je heen ziet, realiseer je je weer hoe goed wij het in materieel en immaterieel opzicht hebben. Omdat het onzin is het wiel opnieuw uit te willen vinden, werken we samen met een organisatie die al 25 jaar ervaring heeft. Zij hebben de expertise en vanuit mijn naams- en

gezichtsbekendheid kan ik in publicitair opzicht en qua fundraising een bijdrage leveren. Verder geef ik zo nu en dan lezingen en dan vraag ik een bijdrage naar draagkracht voor onze foundation. Ook werken we samen met de Johan Cruijff Foundation en Stichting De Nees. Want met gebundelde krachten kunnen we nog meer betekenen.'

Zijn succes in Zuid-Korea werd respectvol vertaald in voor Aziatische begrippen spectaculaire reacties. Spelers die na een doelpunt in de armen van hun coach springen; dat was nog nooit vertoond. Lichamelijk contact -zeker met een "meerdere"- is in een hiërarchisch ingestelde maatschappij als de Koreaanse ondenkbaar. Nog ongeloofwaardiger -maar niet onmogelijk- is een tedere aanraking van de president. 'Na onze gewonnen openingswedstrijd tegen Polen kwam hij naar me toe, pakte me bij de schouders en fluisterde in m'n oor: "Thank you what you did for this nation." Dat zijn kippenvelmomenten.'

Tussen president Kim Dae Jung en Guus Hiddink ontwikkelde zich al voor het WK een bijzondere band. 'De achtergrond van die man ... In de tijd dat Zuid-Korea nog een militaire dictatuur was, leidde hij de oppositie. Daarover heeft hij me veel verteld. Dan krijg je wel een heel ander beeld dan dat van een statige en stijve staatsman. Hij had een vreemd loopje, waardoor ik hem "Slow Kim" noemde. Iedereen in Korea heet Kim, dus hebben we ze allemaal bijnamen gegeven. "Slow Kim" zeggen tegen de president; dat kon helemaal niet, werd me verteld. Maar "Slow Kim" zelf vond het geen probleem. Dat loopje dankte hij aan een "auto-ongeluk", dat -al is het nooit bewezen- een aanslag was. Daarvan zijn er meerdere geweest, die hij allemaal overleefd heeft. Oppositieleider zijn in een dictatuur is riskant werk. Ze hebben hem ook meerdere malen boven de Gele Zee uit een vliegtuig willen dropen. Bijzondere man, die president.'

Hoe anders was dat contact dan met de Raad van Commissarissen van Philips, geleid door Jan Timmer. Maar de recente aanvaring (over zijn nieuwe contract) was niet het eerste conflict met bestuurders. In Zuid-Korea heeft Hiddink hoge bondsfunctionarissen weggestuurd. 'Die probeerden de oude maatschappelijke verhoudingen, gebaseerd op anciënniteit, in stand te houden. Want daaraan konden zij gezag ontleen. Dat wegsturen was, behalve noodzakelijk, ook een duidelijk signaal naar de spelersgroep. Die zag dat iedereen aangepakt werd, ongeacht de status.'

Eigenlijk verschilt het allemaal niet zo veel, zegt hij; of je nou gymleraar bent op een school met moeilijk lerende kinderen (zijn eerste baan ooit) of trainer-coach van een topteam: 'In een groep voetballers vecht iedereen voor een plek bij de eerste elf en vervolgens om met z'n elfen de wedstrijd te winnen. En in een klas willen alle leerlingen zich manifesteren. Maar dat lukt niet iedereen, dus zijn er ook, die niet aan bod komen. Leraar of trainer; in beide gevallen komt het neer op het sturen van een groep mensen met uiteenlopende en conflictieve karakters. Er is eigenlijk maar één verschil: aan het één kleef je geen publiciteit en aan het ander -chargerend- de dagelijkse camera.'